

ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ

การจัดห้องสมุดสำหรับเด็กในโรงเรียนประถมศึกษาของเรา ปรากฏว่ามีจัดทำอยู่เพียงไม่กี่โรงเรียน นอกนั้นแล้วแทบจะเรียกได้ว่าไม่มีเลย แม้ตัวจัดเป็นมุมหนังสือก็ยังไม่มีการจัดทำ ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนเหล่านั้นได้เผชิญหน้ากับปัญหาหลายอย่างหลายประการจนไม่สามารถจะแก้ปัญหาได้ จึงคิดที่จะจัดทำเสีย ปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่เสมอ ๆ เช่น

๑. เงิน

เป็นอุปสรรคอันสำคัญของโรงเรียนอย่างหนึ่ง ตามหลักทั่วไปแล้ว โรงเรียนจะต้องมีเงินงบประมาณส่วนหนึ่งที่ใช้ในการปรับปรุงและก่อสร้างห้องสมุด แต่เงินจำนวนนี้ตามการปฏิบัติจริง ๆ แล้ว มักจะนำไปใช้ในทางอื่นมากกว่าจะนำมาใช้จัดและปรับปรุงห้องสมุด

อีกประการหนึ่งงบประมาณที่สำหรับใช้จ่ายหนังสือและอุปกรณ์มีจำนวนน้อย ซึ่งได้ไม่กี่เล่ม เงินก็หมด ปัญหาเรื่องเงินนี้เป็นปัญหาอันใหญ่ยิ่งที่ห้องสมุดทุก ๆ แห่งได้ประสบมา เพราะถ้าจะรอดแค่งินจากงบประมาณแล้วก็ไม่หวังจะได้ปรับปรุงแน่ ๆ

๒. คน

หมายถึงคนที่ทำงานในทางห้องสมุดโดยตรง สำหรับบรรณารักษ์ที่ได้อ่านวิชาห้องสมุดมาไม่มากนัก ฉะนั้นถ้าจะหวังให้ได้ควมบรรณารักษ์จริง ๆ มาจัดห้องสมุดให้เห็นจะยาก ยิ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ความหวังนี้ยิ่งไกลออกไป มีอยู่ทางเดียวก็คือเอาครูที่สอนอยู่คนใดคนหนึ่งที่ชอบในทางหนังสืออยู่แล้วให้มาทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการห้องสมุด โดยการลดเวลาสอนให้น้อยลง เพื่อจะได้มีเวลามาทำงานทางห้องสมุดมาก ๆ แต่เท่าที่จัดทำมักจะทำให้เวลาแก่ครูน้อย ครูคงไปทำการสอนหลายชั่วโมง เลยไม่มีโอกาสทำได้อย่างเต็มที่

๓. หนังสือ

หนังสือมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน จากที่ได้กล่าวมาถึงการเลือกหนังสือในคอนคนแล้วว่า ต้องเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และหนังสือที่สนองความต้องการของเด็กแต่ละคนซึ่งแตกต่างกันไป แต่หนังสือที่มีอยู่มักจะเป็นหนังสือเก่า ๆ ที่ล้าสมัย ไม่เป็นที่สนใจและต้องการของเด็กแล้ว และยังเป็นหนังสือของผู้ใหญ่เสียมาก สำนักพิมพ์ต่าง ๆ พิมพ์แต่หนังสือที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่เท่านั้น หนังสือสำหรับเด็กเพิ่งจะมีและก็ไม่อยู่ในสภาพที่ดี เนื้อเรื่องบางทีก็ไม่เหมาะกับเด็ก ไม่ช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการที่ซึ้นเลย ลักษณะของหนังสือ เช่น

ปก กระดาษพิมพ์ สี รูปภาพ ก็ไม่น่าอ่าน ไม่เป็นที่ดึงดูดตาเด็ก เหมือนอย่างหนังสือ
ของต่างประเทศ เมื่อไม่มีหนังสือเด็ก เด็กก็ไม่อยากอ่าน

ปัญหาที่ครูมักประสบในการซื้อหนังสืออีกอย่างหนึ่งคือ เมื่อเสนอจะซื้อ
ที่ตรงกับความต้องการของครูและเด็กอย่างไรมักจะถูกผู้ใหญ่คัดค้าน เช่นศึกษานิเทศ
บางท่านซึ่งมีความเข้าใจเกี่ยวกับหนังสือสำหรับเด็ก และไม่ทราบถึงผลประโยชน์
ที่เด็กควรจะได้จากหนังสือชนิดไหน และหนังสือที่อยู่มากให้ซื้อนั้นก็จะเป็นหนังสือที่
มองในแง่ของผู้ใหญ่ ไม่ได้คำนึงถึงเด็กเลย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาภิบาลมักจะเป็น
เช่นนี้เสมอ

๔. ความไม่เข้าใจในความสัมพันธ์และความจำเป็นในการมีห้องสมุด ครูน้อย
บางคนหรือครูใหญ่บาง โรงเรียนมองไม่เห็นความจำเป็นของห้องสมุดจึง ไม่สนับสนุน
ส่งเสริม ฉะนั้นถ้ามีผู้ที่มีความเข้าใจและทำหน้าที่นี้ไปคอยชี้แจงให้เขาเหล่านั้นเข้าใจ
ใจได้แล้ว ก็จะเป็นผลดีอย่างยิ่ง

๕. เด็กไม่เข้ามาใช้ห้องสมุด

ปัญหานี้มักจะเกิดจากว่า ห้องสมุดนั้นไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัย
มีหนังสือเก่า ๆ ไม่น่าสนใจ บรรยากาศของห้องสมุดไม่ดี ขนบเมื่อ หรือในการ
จัดบริการของห้องสมุด เด็กไม่มีโอกาสเข้าไปร่วมอย่างเต็มที่ อย่างที่เราทราบ
กันอยู่แล้วว่า เด็กไทยมักขี้อายและกลัวเกรงครู ดังนั้นเด็กจึงไม่กล้าเข้ามาหยิบค้น
อ่าน หรือยืมไปอ่านที่บ้าน บางครั้งบริการที่ครูจัดให้เด็กทำไม่ได้ เพราะเกินความ
สามารถของเด็กหรือไม่อยู่ในความสนใจของเด็ก และยังมีครูคอยดูค้ำว่ากลัวว่าเป็น
ระเบียบ คอยจับผิดแล้ว เด็กจะพยายามหลีกเลี่ยงให้ไกลจากห้องสมุดให้มากที่สุด
เท่าที่จะเป็นได้อีกประการหนึ่ง เด็กไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เข้ามาใช้
ห้องสมุด

ขอเสนอแนะ

๑. เนื่องจากการจัดห้องสมุดเป็นเรื่องใหญ่ ควรจัดในโรงเรียนที่มี
อาคารดี มีครูดี ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จังหวัดและอำเภอเห็นสมควรและรับรองว่า
จะจัดได้ เป็นที่เชื่อว่าเขาใจได้เป็นอย่างดี ก็ควรให้จัดและส่งเสริมให้ดีขึ้นตาม
ลำดับ โรงเรียนทุก ๆ แห่งควรจะเริ่มจัดได้แล้ว แม้จะจัดให้มีอุปกรณ์อย่างครบ
ครันไม่ได้ก็ควรเริ่มจัดแต่บางส่วนเท่าที่จะทำได้เสียก่อน เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา
ควรจะได้อ่านถึงสภาพที่เอาไปใช้ในทางค่านนี้ด้วยว่า การส่งเสริมเล็กน้อย
เพียงไรทางโรงเรียนก็ไม่ควรนิ่งนอนใจ จัดหารายได้ทางอื่นเพิ่มเติมบ้างและราย
ได้ที่ได้มาก็ขอให้ใช้จ่ายสำหรับห้องสมุดโดยตรง

๒. หนังสือนอกจากจะซื้อจากเงินงบประมาณแล้ว ครูควรพยายาม ศึกษาค้นคว้าหาความช่วยเหลือจากหน่วยราชการและองค์การต่าง ๆ ถ้าครูพยายาม ตักเตือนบ่อยแล้วก็จะพบว่าไม่เป็นการยากลำบากอะไรเลย เพราะปัจจุบันนี้ความ หน่วยราชการและบริษัทห้างร้านต่าง ๆ ก็เพิ่งเล็งเห็นความสำคัญของห้องสมุดอยู่ แล้ว หนังสือดี ๆ สำหรับเด็กที่ขาดคร่าวตาหากเป็นหนังสือของเอกชน ก็ติดต่อขอ ให้เขาพิมพ์ใหม่ โดยเฉพาะหนังสือคินิยาย ประวัติบุคคลสำคัญ ฯลฯ ทางกระทรวงศึกษาธิการก็ควรจะได้จัดทำขึ้น โดยให้ครูทรงคุณค่าความรู้ช่วยกันแต่งหนังสือ สำหรับเด็กแล้วพิมพ์จำหน่ายหรือแจกไปตามโรงเรียนดัง เช่นที่เคยแจกไปบ้างแล้ว เช่น คลังนิยาย ประทีปทอง หนังสือชุดอ่านประกอบภาษาไทย ฯลฯ เป็นต้น

นอกจากนี้ บรรณารักษ์และครูควรส่งเสริมให้เด็กได้เขียนชิ้นเองบ้าง จะเป็นหนังสือข่าวประจำชั้น หรือนิทานประจำชั้นเรียน หรือเป็นข่าวสำหรับโรงเรียน ของคนว่า วันนี้ได้มีกิจกรรมพิเศษอะไรบ้าง หรือมีแขกมาเยี่ยมโรงเรียนของคุณ แยกคนนั้นเป็นใคร ใครมาพูดจาปราศรัยไว้อย่างไร หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ซึ่งอาจ ออกเป็นข่าวประจำวัน พอตีภาคก็รวบรวมรายการต่าง ๆ ทั้งข่าวและนิทานที่ได้ ทำมาเขียนเป็นเล่ม ในภาคต่อ ๆ ไปก็ทำเช่นนี้อีก ดังนั้นมีหนังสือ ๆ โรงเรียนจะมี หนังสือเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ การส่งเสริมให้นักเรียนเขียนหนังสือนี้ จะมีผลโยงไปให้นักเรียนมีนิสัยอยากขีดเขียนต่อไปเมื่อโตขึ้น

๓. เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา เช่นศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการจังหวัด อาจให้ความช่วยเหลือได้ โดยเชิญศึกษานิเทศก์ที่มีความเข้าใจในเรื่องห้องสมุดดี หรือตัวศึกษาเองมาให้ความแนะนำครูใหญ่และครูให้เข้าใจถึงวิธีจัดห้องสมุดให้ โดยประโยชน์สอดคล้องกับการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน แนะนำให้ครูรู้จักคิดแปลงห้องเรียนหรือสถานที่อื่นเพื่อให้เป็นห้องสมุดที่ใช้งานได้ ให้โอกาสครูจัด เลือกรื้อหนังสือ ให้ครูและบรรณารักษ์มีอิสระเสรีภาพในการจัดห้องสมุด พยายาม ส่งเสริมให้ห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กัน คือแนะนำ ให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชน ได้จัดบริการเพื่อการศึกษาสำหรับครูและนักเรียน นอกจากนี้เพื่อจะมีการจัดสร้างโรงเรียนใหม่ ควรได้พิจารณาเพิ่มอาคารห้องสมุด ลงไปในแผนผังด้วย และคงได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีความเข้าใจในการจัดห้องสมุด โดยตรงด้วย จะทำให้ห้องสมุดใหม่ทันสมัยยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมให้ครูเข้า รับการอบรมบรรณารักษ์มาในเวลาที่หยุดเทอมหรือนอกเวลาเรียน และภาคครูที่ทำ หน้าที่เป็นบรรณารักษ์ของตอนหนังสือควมแล้ว ควรได้ลดชั่วโมงที่สอนให้น้อย ๆ

๔. การเปิดบริการห้องสมุดให้เด็กเข้ามาใช้ห้องสมุดใหม่มาก เพราะความ ธรรมดาแล้วเด็กก็มีนิสัยอยากดูอยากเห็น ถ้ามีวิธีการจัดบริการให้ดีขึ้นแล้ว เด็กจะอยาก ใช้ห้องสมุดเอง ในการจัดบริการก็ควรคำนึงถึงตัวเด็กให้มาก เช่น นำวิธีการใช้ห้อง

สมุดให้สะดวกจ่ายค่ายแก่เด็กโง่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เช่นให้ความสะดวกในการยืมหนังสือ ไปอ่านที่บ้าน จัดหนังสือวางไว้ในที่ ๆ เด็กสามารถจับมาดูหรือค้นคว้าหาอ่านเอง ควรให้อิสสระแก่เด็กอย่างเต็มที่ ตามดูไม่ควรใส่กฎเกณฑ์ไว้ จัดวางเรียงไว้บนหิ้งบ้าง จัดให้มีการเล่าเรื่องที่อ่านจากหนังสือเป็นการประกวดแล้วให้รางวัล ทำสถิติยืมหนังสือมากที่สุดแล้วเขียนป้ายประกาศติดหน้าห้อง ระเบียบการต่าง ๆ ไม่ควรจะหยุมหยิม ไม่ควรคุกคามกล่าวถึงลงในห้องสมุดเกินไปจนเด็กเกิดความรำคาญ ให้ใช้วิธีจกขอบกรอบไว้สูงในที่ประชุมนักเรียนตอนเช้าเป็นเชิงค้อยแนะนำไปคราวละเด็กละน้อย การตกแต่งห้องสมุดก็ควรได้มีการเปลี่ยนแปลงให้สวยงามและแปลกตา จะเป็นเครื่องช่วยให้เด็กรักห้องสมุดอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นครูและบรรณารักษ์ควรคอยส่งเสริมช่วยเหลือด้วยความเมตตาปราณีตลอดเวลา เปิดโอกาสให้เด็กซักถาม และให้คำตอบคำแนะนำ และกระทำตามวิธีส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านอยู่เสมอ.